

PRAKSISOVERSIGT · ERSTATNINGSRET

Praksisoversigt over erstatning for uberettiget frihedsberøvelse

Retsplejelovens kapitel 93 a (§§ 1018 a-h)

Version 2 · Opdateret 26. jun. 2026 · 19 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Retsplejelovens kapitel 93 a regulerer statens objektive erstatningsansvar for straffeprocessuelle indgreb – anholdelse, varetægtsfængsling, ransagning, beslaglæggelse m.v. – der ender uden domfældelse. Ordningen bygger på betænkning nr. 801/1977 og kombinerer en obligatorisk erstatningsregel (§ 1018 a, stk. 1), en fakultativ proportionalitetsregel (stk. 2), en egen skyld-undtagelse (stk. 3) og et supplerende culpa-ansvar (§ 1018 h). Praksis viser, at domstolene foretager en konkret helhedsvurdering, hvor frihedsberøvelsens varighed, sigtelsens karakter, den idømte straf og den sigtedes egen adfærd alle indgår, mens Rigsadvokaten administrerer et takstsystem med dagsgodtgørelser, der reguleres årligt og forhøjes ved sædelighedskriminalitet, drab og isolation.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Ved frifindelse eller påtaleopgivelse har den frihedsberøvede et obligatorisk krav på erstatning for både økonomisk skade og ideel skade (tort, lidelse, ulempe) – der kræves ikke culpa fra politiets side.
- 02** Erstatning kan også ydes fakultativt, når frihedsberøvelsen ikke står i rimeligt forhold til strafforfølgningens endelige udfald, fx når den varetægtsfængslede idømmes en kortere straf end varetægten.
- 03** Erstatning kan nedsættes eller nægtes, hvis den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne, fx ved falske tilståelser, urigtige forklaringer eller flugt.
- 04** Det objektive ansvar efter §§ 1018 a-d omfatter også hændelige skader opstået som en direkte følge af det straffeprocessuelle indgreb – ikke kun tilsigtede skader (U.2016.1116H).
- 05** En sigtelse er ikke i sig selv et straffeprocessuelt indgreb der udløser erstatning efter § 1018 b – der kræves et konkret tvangsindgreb.
- 06** Magtanvendelse udøvet af fængselspersonale efter straffuldbyrddelsesloven er ikke et straffeprocessuelt indgreb omfattet af kapitel 93 a.

- 07 Rigsadvokaten administrerer et takstsystem med dagsgodtgørelser: første døgn (8.400 kr. i 2026), hvert efterfølgende døgn (1.050 kr.), med forhøjelse på 50 % for grov sædelighedskriminalitet og 100 % for drab/drabsforsøg/brandstiftelse.
- 08 Isolationstillæg ydes med 1.400 kr. pr. påbegyndt døgn (2026-takst), men ikke for det første døgn af en frihedsberøvelse.
- 09 Erstatningskrav skal fremsættes inden 2 måneder efter endelig straffesags afslutning til politidirektøren, der videresender til statsadvokaten som 1. instans.
- 10 Statsadvokatens afgørelse kan påklages til Rigsadvokaten, og afslår Rigsadvokaten, kan den erstatningssøgende inden 2 måneder begære kravet indbragt for domstolene, hvor sagen behandles i strafferetsplejens former.
- 11 Retten kan ved skønsmæssig fastsættelse tilkende et samlet beløb der afviger fra de administrative takster, fx ved særligt belastende pressedækning eller andre ekstraordinære omstændigheder.
- 12 Kun erstatningskrav rejst i anledning af en strafferetlig forfølgning er omfattet af kapitel 93 a – administrative frihedsberøvelser (udlændingeloven, psykiatriloven, detentionsanbringelse) falder uden for.

§ 1 Lovgrundlaget: retsplejelovens kapitel 93 a og dets historik

Retsplejelovens kapitel 93 a (§§ 1018 a-h) blev indført ved lov nr. 267 af 26. juni 1975, der trådte i kraft den 1. oktober 1978, på grundlag af [Betænkning nr. 801/1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning](#). Kapitlet erstattede de ældre, spredte regler og indførte for første gang et samlet system med:

- **Objektivt ansvar** (§§ 1018 a-d): Staten hæfter for frihedsberøvelse og andre straffeprocessuelle indgreb uden krav om culpa.
- **Culpa-ansvar** (§ 1018 h): Erstatning efter dansk rets almindelige erstatningsregler behandles i kapitlets procesuelle rammer.
- **Særlig procedure** (§§ 1018 e-f): Administrativ behandling hos statsadvokat og Rigsadvokat med mulighed for domstolsprøvelse.

Betænkning nr. 801/1977 sondrede mellem obligatorisk og fakultativ erstatning. Udvalgets flertal anbefalede, at de mest indgribende foranstaltninger – anholdelse og varetagtsfængsling – skulle udløse et egentligt retskrav på erstatning, mens de mindre indgreb (ransagning, beslaglæggelse, legemsundersøgelse m.v.) alene skulle give ret til erstatning efter en rimelighedsvurdering:

"Det vil give en mere oplysende karakteristik af erstatningsreglerne at henføre de mindre indgreb til en fakultativ regel og kun lade de praktisk forekommende tilfælde være undergivet den obligatoriske erstatningsbestemmelse."

Det materielle indhold i §§ 1018 a-d har været bemærkelsesværdigt stabilt siden 1978. De vigtigste senere ændringer er processuelle: domstolsreformen i 2005 (statsadvokaten som 1. instans), ændringer i klageregler i 2012 og forkortede frister i 2017. Den seneste materielle nyskabelse er [lov nr. 658 af 11. juni 2024](#), der i [§ 1018](#)

h, stk. 2 indførte en ny adgang for forurettede i sædelighedssager til at kræve erstatning, når omgørelsesfristen i § 724, stk. 2 ikke er overholdt.

Kapitlets anvendelsesområde er begrænset til indgreb foretaget som led i en *strafferetlig forfølgning*. Som [Rigsadvokatmeddelelsen om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a](#) præciserer, falder administrative frihedsberøvelser (udlændingeloven, psykiatriloven, detentionsanbringelse, politilovens § 5) uden for kapitlet.

LOV

Retsplejeloven § 724, stk. 2

Retsplejeloven § 1018a

Retsplejeloven § 1018h, stk. 2

§ 2 Obligatorisk erstatning ved frifindelse og påtaleopgivelse (§ 1018 a, stk. 1)

Kernen i kapitel 93 a er den obligatoriske erstatningsregel i § 1018 a, stk. 1:

"Den, der har været anholdt eller varetægtsfængslet som led i en strafferetlig forfølgning, har krav på erstatning for den derved tilføjede skade, såfremt påtale opgives eller tiltalte frifindes [...] Erstatning ydes for økonomisk skade samt for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse af stilling i øvrigt."

Reglen er et *objektivt ansvar* – der kræves hverken culpa eller uretmæssighed fra politiets side. Betingelserne er:

1. Et straffeprocessuelt indgreb (anholdelse eller varetægtsfængsling) har fundet sted.
2. Forfølgningen ender med frifindelse, påtaleopgivelse eller tiltalefrafald.
3. Der foreligger en skade (økonomisk eller ideel).

Erstatningen omfatter udtrykkelig *ideel skade* – "lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse af stilling" – hvilket adskiller reglen fra de almindelige erstatningsregler, hvor tort forudsætter retsstridig krænkelse. Denne udvidelse var en bevidst nyskabelse i 1978-loven, begrundet i den særlige belastning, som en uberettiget frihedsberøvelse påfører borgeren.

Udleveringssager kræver særlig opmærksomhed. Som [Rigsadvokatmeddelelsen](#) fremhæver, forudsætter objektivt ansvar i udleveringssager, at indgrebet kan anses for uforskyldt, fordi det viser sig, at udleveringsbetingelserne ikke var til stede. Den underliggende udleveringssag skal være endeligt afsluttet, før erstatningskravet kan realitetsbehandles.

LOV

Retsplejeloven § 1018a, stk. 1

§ 3 Fakultativ erstatning ved misforhold mellem varetægt og straf (§ 1018 a, stk. 2)

[Retsplejelovens § 1018 a, stk. 2](#) udvider erstatningsadgangen til situationer, hvor den sigtede *bliver* domfældt, men hvor frihedsberøvelsen ikke står i rimeligt forhold til strafforfølgningens udfald:

"Når betingelserne i stk. 1 ikke er opfyldt, kan erstatning ydes, såfremt den under sagen anvendte frihedsberøvelse ikke står i rimeligt forhold til strafforfølgningens udfald eller det af andre særlige grunde findes rimeligt."

Bestemmelsen rummer to selvstændige grundlag:

- **Misforholdsreglen:** Varetægtens varighed overstiger den idømte straf eller er uforholdsmæssig i forhold til sanktionens art.
- **Rimelighedsklausulen** ("andre særlige grunde"): En opsamlingsregel for atypiske situationer.

Praksis viser, at domstolene foretager en helhedsvurdering og ikke automatisk tilkender erstatning, blot fordi varetægten tidsmæssigt overstiger den idømte straf. I **Vestre Landsrets dom af 5. december 2012** (erstatningssøgende varetægtsfængslet i 390 dage, idømt 1 års fængsel) afviste landsretten erstatning, idet fællesstraffen for flere forhold samlet set dækkede varetægten.

Omvendt har domstolene i andre sager tilkendt erstatning, hvor forskellen mellem varetægt og straf var markant. I **Østre Landsrets dom af 23. december 2022** fik en erstatningssøgende, der var delvist frifundet i en voldtægtssag, skønsmæssigt tilkendt 40.000 kr., idet den tiltalte var varetægtsfængslet i betydeligt længere tid end den endelige straf begrundede.

Se også praksisoversigten om [varetægtsfængsling](#) for betingelserne for selve frihedsberøvelsen.

LOV	Retsplejeloven § 1018a, stk. 2	
PRAKSIS	Landsretten · Erstatning efter delvis frifindelse for voldtægt: Landsretten tilkender skønsmæssigt 40.000 kr. for krænkelse under varetægtsfængsling	23.12.2022
	Landsretten · Stadfæstelse af byretsdom om erstatning for varetægtsfængsling	05.12.2012
	Byretten · Afvisning af erstatningskrav efter varetægtsfængsling: Fællesstraf for vold og røveri dækkede frihedsberøvelsens varighed.	07.01.2020

§ 4 Nedsættelse og bortfald ved egen skyld (§ 1018 a, stk. 3)

[Retsplejelovens § 1018 a, stk. 3](#) giver mulighed for at nedsætte eller nægte erstatning, hvis den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne:

"Erstatning kan nedsættes eller nægtes, såfremt den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne."

Bestemmelsen er en modifikation af det objektive ansvar og forudsætter en konkret vurdering af den sigtedes adfærd. Praksis illustrerer et bredt spektrum:

- **Falsk forklaring:** I **Østre Landsrets dom af 1. juli 2010** blev erstatning nægtet, fordi den erstatningssøgende selv havde afgivet en falsk forklaring om et drabsforsøg, der førte til sigtelse og varetægtsfængsling.
- **Mistankepådragende udtalelser:** I **Højesterets dom af 4. december 2015 (U.2016.1116H)** fastslog Højesteret, at erstatning for en hændelig skade under ransagning bortfaldt, fordi den erstatningssøgende selv havde oplyst politiet, at et hvidt pulver fundet hos hans moder "var hans amfetamin", hvilket direkte udløste ransagningen af hans egen bopæl.
- **Kriminel adfærd der udløser mistanke:** I **Vestre Landsrets dom af 3. januar 2017** blev erstatning nægtet en udlænding, der var anholdt og varetægtsfængslet, men efterfølgende frifundet, idet retten lagde vægt på, at den pågældendes egen adfærd havde givet anledning til politiets indgreb.
- **Nødværge anerkendt – delvis nedsættelse:** I **Østre Landsrets dom af 8. juni 2010** blev erstatning nedsat (men ikke nægtet helt), hvor en person var frifundet for vold under påberåbelse af nødværge, men delvist selv havde fremprovokeret situationen.

- **Ingen egen skyld ved tyveri fra beruset:** I Østre Landsrets dom af 9. april 2010 afviste retten at anvende egen skyld-reglen over for en person, der var beruset på tidspunktet for det angivelige tyveri, idet der ikke var grundlag for at antage, at vedkommende selv havde givet anledning til anholdelsen.

LOV	Retsplejeloven § 1018a, stk. 3	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om objektivt erstatningsansvar for hændelig skade under ransagning og betydningen af egen skyld	04.12.2015
	Landsretten · Nægtelse af erstatning for uberettiget frihedsberøvelse grundet egen skyld (udlænding og udvisningskriminalitet)	03.01.2017
	Landsretten · Østre Landsrets afgørelse om erstatning for uberettiget frihedsberøvelse grundet egen skyld	01.07.2010
	Landsretten · Erstatning efter uberettiget varetægtsfængsling i sag om nødværge	08.06.2010
	Landsretten · Erstatning efter uberettiget frihedsberøvelse i forbindelse med tyveri fra beruset person	09.04.2010

§ 5 Erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb (§ 1018 b)

[Retsplejelovens § 1018 b](#) udvider det objektive ansvar til at omfatte *alle* straffeprocessuelle indgreb – ikke kun frihedsberøvelse:

"Efter samme regler som angivet i § 1018 a kan erstatning tillægges en sigtet, der som led i en strafferetlig forfølgning har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb."

Bestemmelsen dækker bl.a.:

- Ransagning af bolig og person
- Beslaglæggelse af ejendele og regnskabsmateriale
- Telefonaflytning og rumaflytning
- Legemsundersøgelse og blodprøvetagning
- Indgreb i meddelelseshemmeligheden

I modsætning til § 1018 a, stk. 1, er erstatning efter § 1018 b *fakultativ* – retten "kan" tillægge erstatning. Betænkning nr. 801/1977 begrundede denne sondring med, at de mindre indgreb sjældent medfører økonomisk tab, og at godtgørelse for ideel skade under alle omstændigheder bygger på et skøn.

Hændelige skader under ransagning: Højesteret fastslog i [U.2016.1116H](#), at en hændelig skade på et parketgulv under en ransagning som udgangspunkt var omfattet af det objektive ansvar i § 1018 b. En politiassistent havde løftet et jernrør, hvorved bunden faldt ud og ramte gulvet. Højesteret udtalte:

"Det gælder, selv om selve skaden ikke var en tilsigtet følge af politiets handling. Det tab, som E måtte have lidt som følge af skaden på gulvet, er herefter som udgangspunkt omfattet af det objektive ansvar i retsplejelovens § 1018 b."

Denne dom afviste de lavere instansers opfattelse af, at hændelige uheld kun kunne erstattes efter culpareglen i § 1018 h.

Langvarig beslaglæggelse – tortgodtgørelse: I Østre Landsrets dom af 17. september 2004 fik en erhvervsdrivende tilkendt 75.000 kr. i tortgodtgørelse for en langvarig beslaglæggelse af regnskabsmateriale i forbindelse med en sag om momsunddragelse, der endte med frifindelse. Retten fandt, at selve sigtelsen og

presseomtalen ikke udløste culpa-ansvar, men at den omfattende beslaglæggelse begrundede erstatning efter § 1018 b.

Sigtelse er ikke et straffeprocessuelt indgreb: Det er fast praksis, at fremsættelse af en *sigtelse* ikke i sig selv er et straffeprocessuelt indgreb i § 1018 b's forstand. I [Vestre Landsrets dom af 5. januar 2021](#) fastslog landsretten, at en opretholdt sigtelse i ca. 4½ måneder efter frifindelse for sædelighedsforbrydelse ikke udgjorde et erstatningsberettigende indgreb. Kommunens efterfølgende tvangsfjernelse af børn var en selvstændig forvaltningsafgørelse, ikke et straffeprocessuelt indgreb.

Se også praksisoversigterne om [beslaglæggelse og ransagning](#) og [telefon- og rumaflytning](#) for de materielle betingelser for disse indgreb.

LOV	Retsplejelovent § 1018b	Retsplejelovent § 1018a	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om objektivt erstatningsansvar for hændelig skade under ransagning og betydningen af egen skyld		04.12.2015
	Landsretten · Nægtelse af udvidet erstatning efter frifindelse: Vurdering af sigtelse og kommunal tvangsfjernelse som strafprocessuelle indgreb		05.01.2021
	Landsretten · Erstatningsansvar efter langvarig beslaglæggelse og sigtelse for momsunddragelse		17.09.2004

§ 6 Erstatning til ikke-sigtede og ved bortfald af straf (§§ 1018 c-d)

To yderligere bestemmelser i det objektive ansvarssystem retter sig mod henholdsvis tredjemænd og efterfølgende omstødte domfældelser.

§ 1018 c – ikke-sigtede tredjemænd

[Retsplejelovent § 1018 c](#) giver mulighed for erstatning til personer, der *ikke* har været sigtet, men som alligevel har været udsat for straffeprocessuelle indgreb:

"Har der over for en person, der ikke har været sigtet, været iværksat indgreb som led i en strafferetlig forfølgning, kan erstatning ydes, hvis det findes rimeligt."

Bestemmelsen er fakultativ ("kan") og retter sig typisk mod vidner, naboer eller andre tredjemænd, der udsættes for ransagning, beslaglæggelse eller legemsundersøgelse som led i efterforskning rettet mod en anden person. Forarbejderne til den oprindelige lov understregede, at afgrænsningen af de "ikke-ansvarspådragende foranstaltninger" ikke behøvede at drages med fuld skarphed, når blot erstatning beror på et rimelighedsskøn.

§ 1018 d – bortfald af fuldbyrdet straf

[Retsplejelovent § 1018 d](#) sikrer erstatning til domfældte, når anke eller genoptagelse medfører bortfald eller formildelse af retsfølgen:

"Der tilkommer den, der har udstået fængselsstraf eller været undergivet anden strafferetlig retsfølge, erstatning efter reglerne i § 1018 a, såfremt anke eller genoptagelse medfører bortfald af retsfølgen."

Bestemmelsen er en obligatorisk erstatningsregel (som § 1018 a, stk. 1) og stiller den uretmæssigt straffede i samme position som den varetægtsfængslede, der frifindes. Ved *formildelse* (stk. 1, 2. pkt.) ydes erstatning, hvis den fuldendte retsfølge er *mere indgribende* end den nye. Erstatning kan dog nægtes, hvis den dømte ved sit forhold under sagen har givet anledning til domfældelsen (stk. 2).

LOV

Retsplejeloven § 1018c

Retsplejeloven § 1018d, stk. 1-2

§ 7 Culpa-baseret erstatningsansvar efter § 1018 h

Retsplejelovens § 1018 h, stk. 1 udgør et processuelt supplement til det objektive ansvar. Bestemmelsen indebærer, at erstatningskrav baseret på *dansk rets almindelige erstatningsregler* (culpa) også kan behandles i kapitlets særlige procesrammer – dvs. med administrativ forbehandling hos statsadvokaten og Rigsadvokaten, beskikket advokat og behandling i strafferetsplejens former.

Bestemmelsen er relevant i to hovedsituationer:

1. **Fejl fra politi eller anklagemyndighed:** Fx uagtsom sagsbehandling, forsinkelser der forlænger en frihedsberøvelse, eller fejlagtig tiltalerejsning.
2. **Krav der falder uden for det objektive ansvar:** Fx erstatning for bortkomne effekter i politiets varetægt.

Magtanvendelse i arresten – ikke et straffeprocessuelt indgreb: I [Rigsadvokatens afgørelse af 23. november 2017](#)

afviste Rigsadvokaten et erstatningskrav for magtanvendelse mod en varetægtsfængslet. Selvom Kriminalforsorgen beklagede indgrebet og fandt det disproportionalt, fastslog Rigsadvokaten, at magtanvendelse efter straffuldbyrdelsesloven ikke er et straffeprocessuelt indgreb og derfor ikke kan erstattes efter § 1018 b. Under prøvelse efter § 1018 h var der ikke opgjort noget økonomisk tab.

Bortkommet genstand – formueretligt krav: I [Landsskatterettens afgørelse af 2. juni 2010](#) behandlede Landsskatteretten spørgsmålet om modregning i en erstatning på 17.000 kr. for en bortkommet guld kæde tilkendt efter § 1018 h. Retten fastslog, at kravet var et formueretligt tilgodehavende, og at SKAT derfor ikke kunne modregne offentligretlige krav heri.

EMRK-krænkelser som culpa-grundlag: I [Retten i Holstebros dom af 28. marts 2025](#)

(kvotekonzentrationsagen) fandt retten, at byrettens tidligere domfældelse udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 7, hvilket medførte et objektivt erstatningsansvar efter dansk rets almindelige regler, jf. § 1018 h. Retten tilkendte 7 mio. kr. i forsvarerudgifter og tortgodtgørelse på 30.000-150.000 kr. til de enkelte frifundne.

Ny stk. 2 – forurettede i sædelighedssager (2024): Ved [lov nr. 658 af 11. juni 2024](#) blev [§ 1018 h, stk. 2](#) indført. Bestemmelsen giver forurettede i sædelighedssager adgang til erstatning efter kapitlets procesrammer, når omgørelsesfristen i [§ 724, stk. 2](#) ikke er overholdt – fx fordi forurettede ikke har haft tilstrækkelig mulighed for at klage over en påtaleopgivelse.

LOV

Erstatningsansvarsloven § 26

Retsplejeloven § 724, stk. 2

Retsplejeloven § 1018h, stk. 1-2

Retsplejeloven § 1018b

PRAKSIS	Byretten · Erstatning efter frifindelse i sag om overtrædelse af fiskerilovens kvotekonzentrationsregler	28.03.2025
	Landsskatteretten · Modregning i erstatning for bortkommet guld kæde	02.06.2010
	Rigsadvokaten · Afvisning af erstatningskrav for magtanvendelse under varetægtsfængsling (Rigsadvokaten)	23.11.2017

§ 8 Takster og godtgørelse for ideel skade (tort)

Den ideelle godtgørelse (tort, lidelse, ulempe) for frihedsberøvelse administreres i praksis via et takstsystem, som Rigsadvokaten fastsætter og regulerer årligt. Taksterne fremgår af [Rigsadvokatmeddelelsen om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a](#).

Takster for frihedsberøvelse (2026-niveau):

Indgreb	Takst (2026)
Kortvarig anholdelse (op til 10 min.)	1.100 kr.
Frihedsberøvelse 0-5 timer	3.400 kr.
Frihedsberøvelse 5-10 timer	5.000 kr.
Frihedsberøvelse 10-15 timer	6.600 kr.
Frihedsberøvelse 15-24 timer	8.400 kr.
Frihedsberøvelse over ét døgn – 1. døgn	8.400 kr.
Hvert påbegyndt efterfølgende døgn	1.050 kr.
Isolationstillæg pr. påbegyndt døgn	1.400 kr.

Forhøjede takster for særligt belastende sigtelser:

- **Grov sædelighedskriminalitet:** 50 % forhøjelse af frihedsberøvelsestaksten.
- **Drab, drabsforsøg og brandstiftelse** (jf. straffelovens § 180): 100 % forhøjelse.

Forhøjelsen gælder fra frihedsberøvelsens påbegyndelse til løsladelse. Ved varetægtsfængsling er det en betingelse, at sigtelsen har indgået i *fængslingsgrundlaget*. Isolationstillæg ydes ikke for det første døgn af en frihedsberøvelse.

Domstolenes fravigelse af taksterne: Taksterne er administrative retningslinjer og ikke retligt bindende for domstolene, der kan fastsætte erstatningen skønsmæssigt. I **Højesterets dom af 11. marts 2002 (U.2002.1175H)** tilkendte Højesteret skønsmæssigt 25.000 kr. i erstatning til en person, der var varetægtsfængslet og sigtet for drabsforsøg, men senere fik sigtelsen frafaldet.

I **Østre Landsrets dom af 5. november 2003** fik en person frifundet for sædelighedsforbrydelse tilkendt 15.000 kr. i godtgørelse, mens **Østre Landsrets dom af 23. december 2022** skønsmæssigt tilkendte 40.000 kr. i en sag om delvis frifindelse for voldtægt.

Frivillig isolation: I **Vestre Landsrets dom af 14. april 2005** anerkendte retten, at isolationstillæg også kan ydes, når den varetægtsfængslede *frivilligt* har valgt isolation i en sædelighedssag – en situation der i praksis ofte forekommer, da sigtede for sædelighedsforbrydelser kan opleve trusler fra medinsatte.

Se også praksisoversigten om [isolation under varetægt](#) og [tortgodtgørelse](#).

LOV	Retsplejeloven § 1018a, stk. 1	Straffeloven § 180	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afgørelse om erstatning for uberettiget varetægtsfængsling og isolation		11.03.2002
	Landsretten · Erstatning efter delvis frifindelse for voldtægt: Landsretten tilkender skønsmæssigt 40.000 kr. for krænkelse under varetægtsfængsling		23.12.2022
	Landsretten · Vestre Landsrets afgørelse om erstatning for frivillig isolation ved uberettiget varetægtsfængsling		14.04.2005
	Landsretten · Landsretsafgørelse om erstatning for strafferetlig forfølgning efter frifindelse for sædelighedsforbrydelser		05.11.2003

Højesterets praksis: den principielle rækkevidde af det objektive

§ 9 ansvar

Højesteret har i en række sager taget stilling til rækkevidden af det objektive ansvar i kapitel 93 a.

U.2016.1116H – hændelig skade under ransagning: Den 4. december 2015 fastslog Højesteret i [sag 67/2015](#), at krav om erstatning for en hændelig skade, der er en følge af *selve* det straffeprocessuelle indgreb, som udgangspunkt skal anses for omfattet af det objektive ansvar i §§ 1018 a-d. Sagen drejede sig om en politiassistent, der under en ransagning løftede et jernrør, hvorved bunden faldt ud og beskadigede et parketgulv. Byretten og landsretten havde afvist kravet under § 1018 h (culpa), men Højesteret omklassificerede det til § 1018 b – dog med bortfald af erstatning efter § 1018 a, stk. 3, fordi den erstatningssøgende selv havde givet anledning til ransagningen.

[Rigsadvokatmeddelelsen](#) har på baggrund af dommen præciseret, at hvis politiet fx ved et hændeligt uheld brækker armen på en person i forbindelse med en anholdelse, vil erstatningskravet være omfattet af § 1018 a.

U.2002.1175H – skønsmæssig fastsættelse: I Højesterets dom af 11. marts 2002 tilkendte Højesteret et samlet skønsmæssigt beløb på 25.000 kr. til en person, der var varetægtsfængslet i forbindelse med en sigtelse for drabsforsøg, som senere blev frafaldet.

Kuttersagen 2026 – ubilageret politiinformation: I Højesterets dom af 12. maj 2026 behandlede Højesteret en erstatningssag vedrørende en fiskeskipper, der var varetægtsfængslet i 466 dage efter en sigtelse for narkotikasmugling baseret på et ubilageret polititip. Byretten havde tilkendt erstatning med 50 % forhøjelse under hensyn til den massive pressedækning, og Højesteret stadfæstede.

LOV	Retsplejeloven § 1018a, stk. 3	Retsplejeloven § 1018b	Retsplejeloven § 1018h
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Politiets ubilagerede tip om alternativ gerningsmand begrundet ikke forhøjet erstatning for uberettiget varetægtsfængsling (Sag 80/2025) 12.05.2026 Højesteret · Højesterets dom om objektivt erstatningsansvar for hændelig skade under ransagning og betydningen af egen skyld 04.12.2015 Højesteret · Højesterets afgørelse om erstatning for uberettiget varetægtsfængsling og isolation 11.03.2002 Byretten · Erstatning efter varetægtsfængsling i Kuttersagen – forhøjelse af takst med 50% grundet intensiv pressedækning og lukket retssag 19.03.2026		

§ 10 Proceduren for erstatningskrav (§§ 1018 e-f)

Proceduren for behandling af erstatningskrav er reguleret i [§ 1018 e](#) og [§ 1018 f](#).

Administrativ fase (§ 1018 e):

1. Den erstatningssøgende fremsætter sit krav over for *politidirektøren* i den politikreds, der har iværksat det straffeprocessuelle indgreb.
2. Kravet skal fremsættes inden **2 måneder** efter straffesagens endelige afslutning (frifindende dom, påtaleopgivelse, tiltalefrafald). Fristen suspenderes, hvis den erstatningssøgende var uvidende om sagens afslutning.

3. Politidirektøren videregiver kravet til *statsadvokaten*, der er 1. instans for afgørelsen.
4. Statsadvokatens afgørelse kan påklages til *Rigsadvokaten*, der træffer endelig administrativ afgørelse.
5. Rigsadvokaten kan også selv træffe førsteinstansafgørelse i visse sager, jf. Rigsadvokatmeddelelsens retningslinjer.

Domstolsprøvelse (§ 1018 f):

Imødekommes kravet ikke af Rigsadvokaten (eller justitsministeren), kan den erstatningssøgende inden **2 måneder** efter afslaget begære kravet indbragt for byretten. Sagen indbringes af statsadvokaten og behandles i *strafferetsplejens former* – dvs. med mundtlig forhandling, men uden medvirken af domsmænd (ændret ved [lov nr. 1169 af 8. juni 2021](#)). Den erstatningssøgende har ret til at få beskikket en advokat.

Domstolsprøvelsen foregår normalt ved den byret, der har pådømt straffesagen. Har straffesagen ikke været pådømt, indbringes kravet ved byretten i den retskreds, hvor indgrebet er besluttet, eller ved den erstatningssøgendes hjemting.

Modregning og forrentning:

Rigsadvokatmeddelelsen regulerer spørgsmål om modregning med bødekraft og offentligretlige tilgodehavender samt forrentning af erstatningskrav. Erstatningsbeløb forrentes efter de almindelige regler i renteloven.

LOV

[Retsplejeloven § 1018e, stk. 1-6](#)[Retsplejeloven § 1018f, stk. 1-4](#)

§ 11 Sammenfatning af centrale praksismønstre

Praksis om erstatning for uberettiget frihedsberøvelse kan sammenfattes i følgende hovedmønstre:

- **Det obligatoriske ansvar er vidt:** Ved frifindelse eller påtaleopgivelse har den frihedsberøvede et *retskrav* på erstatning for både økonomisk og ideel skade – uanset om politiet har begået fejl.
- **Egen skyld er den vigtigste begrænsning:** I praksis er det oftest § 1018 a, stk. 3, der fører til nedsættelse eller bortfald af erstatning. Domstolene har lagt vægt på falske forklaringer, mistankepådragende udtalelser og tilståelser, men har afvist at anvende reglen over for ufrivillige omstændigheder.
- **Misforholdsreglen er snæver:** Ved domfældelse tilkendes kun sjældent erstatning for varetægt, og domstolene foretager en helhedsvurdering, hvor fællesstraffe og sagens samlede karakter indgår.
- **Hændelige skader er omfattet:** Højesteret har med U.2016.1116H lagt en klar linje, der udvider det objektive ansvar til at omfatte hændelige skader under selve det straffeprocessuelle indgreb.
- **Sigtelse alene er ikke et indgreb:** Det er fast praksis, at en sigtelse ikke i sig selv er et straffeprocessuelt tvangsindgreb. Erstatning for den belastning, en sigtelse medfører, forudsætter enten et konkret indgreb (§ 1018 b) eller culpa (§ 1018 h).
- **Taksterne er administrative vejledninger:** Domstolene kan fravige Rigsadvokatens takster og fastsætte erstatningen skønsmæssigt, bl.a. under hensyn til pressedækning, sigtelsens alvor og frihedsberøvelsens konkrete omstændigheder.
- **Sædelighedssager giver forhøjet godtgørelse:** Taksten forhøjes med 50 % ved grov sædelighedskriminalitet og 100 % ved drab/drabsforsøg, og frivillig isolation i sædelighedssager udløser isolationstillæg.
-

2-måneders fristen er afgørende: Kravet skal fremsættes inden 2 måneder efter straffesagens afslutning, og fristerne for domstolsprøvelse er tilsvarende korte.

Forholdet til EMRK art. 5 om frihedsberøvelsens lovlighed og art. 6 om retfærdig rettergang kan have selvstændig betydning i sager, hvor selve varetægtsfængslingen har været konventionsstridig – se praksisoversigten om [EMRK artikel 5](#).

LOV	Retsplejeloven § 1018a, stk. 1-3	Retsplejeloven § 1018b	Retsplejeloven § 1018h
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Politiets ubilagerede tip om alternativ gerningsmand begrundet ikke forhøjet erstatning for uberettiget varetægtsfængsling (Sag 80/2025) 12.05.2026 Højesteret · Højesterets dom om objektivet erstatningsansvar for hændelig skade under ransagning og betydningen af egen skyld 04.12.2015		

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Retsplejeloven § 1018a	stk. 1-3	Retsplejeloven § 1018b	
Retsplejeloven § 1018c		Retsplejeloven § 1018d	stk. 1-2
Retsplejeloven § 1018e	stk. 1-6	Retsplejeloven § 1018f	stk. 1-4
Retsplejeloven § 1018h	stk. 1-2		

MATERIALE Citerede afgørelser

19 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			3
12.05.2026	Højesteret: Politiets ubilagerede tip om alternativ gerningsmand begrundet ikke forhøjet erstatning for uberettiget varetægtsfængsling (Sag 80/2025)		10748-12777
04.12.2015	Højesterets dom om objektivet erstatningsansvar for hændelig skade under ransagning og betydningen af egen skyld		Sag 67/2015
11.03.2002	Højesterets afgørelse om erstatning for uberettiget varetægtsfængsling og isolation		II 344/2001
LANDSRET TEN · ANKEINSTANS			10
23.12.2022	Erstatning efter delvis frifindelse for voldtægt: Landsretten tilkender skønsmæssigt 40.000 kr. for krænkelse under varetægtsfængsling		S-2272-21
05.01.2021	Nægtelse af udvidet erstatning efter frifindelse: Vurdering af sigtelse og kommunal tvangsfjernelse som strafprocessuelle indgreb	V.L.	S-1319-20
03.01.2017	Nægtelse af erstatning for uberettiget frihedsberøvelse grundet egen skyld (udlænding og udvisningskriminalitet)		S-1871-16
05.12.2012	Stadfæstelse af byretsdom om erstatning for varetægtsfængsling		1229-1486
01.07.2010	Østre Landsrets afgørelse om erstatning for uberettiget frihedsberøvelse grundet egen skyld		S-330-10

08.06.2010	Erstatning efter uberettiget varetægtsfængsling i sag om nødværge	S-2933-09
09.04.2010	Erstatning efter uberettiget frihedsberøvelse i forbindelse med tyveri fra beruset person	V.L. S-2463-09
14.04.2005	Vestre Landsrets afgørelse om erstatning for frivillig isolation ved uberettiget varetægtsfængsling	S-2938-04
17.09.2004	Erstatningsansvar efter langvarig beslaglæggelse og sigtelse for momsunddragelse	S-615-04
05.11.2003	Landsretsafgørelse om erstatning for strafferetlig forfølgning efter frifindelse for sædelighedsforbrydelser	S-1424-03

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

3

19.03.2026	Erstatning efter varetægtsfængsling i Kuttersagen – forhøjelse af takst med 50% grundet intensiv pressedækning og lukket retssag	10627-12573
28.03.2025	Erstatning efter frifindelse i sag om overtrædelse af fiskerilovens kvotekoncentrationsregler	9672-11286
07.01.2020	Afvisning af erstatningskrav efter varetægtsfængsling: Fællesstraf for vold og røveri dækkede frihedsberøvelsens varighed.	SS 4-19911/2019

LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS

1

02.06.2010	Modregning i erstatning for bortkommet guldkæde	10-00717
------------	---	----------

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

05.07.2022	Manglende særskilt parkeringstilladelse til reserveret handicapplads trods gyldigt handicapkort	park-1486
------------	---	-----------

RIGSADVOKATEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

23.11.2017	Afvisning af erstatningskrav for magtanvendelse under varetægtsfængsling (Rigsadvokaten)	RA-2017-3100206-343
------------	--	---------------------

FORARBEJDE **Betænkninger**

1 reference

Betænkning om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

nr. 801 · 1977 · Justitsministeriet